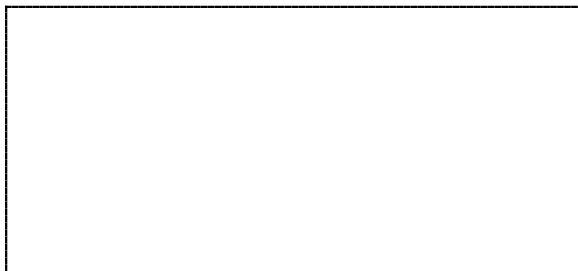

P 902041

PB-PP|B-31126
BELGIE(N)-BELGIQUE

DE BRUG

Maandblad van de Protestantse Kerk Mechelen Noord

behorende tot de Verenigde Protestantse Kerk in België

(verschijnt niét in januari en augustus)

67ste jaargang nr. 7 - september 2023

Drukwerk verzonden tegen verlaagd tarief. Afgiftekantoor: 2800 Mechelen

Afz. / V.U.: ds J.H. Brouwer, Mechelsveldstraat 46, 2800 Mechelen

Website: www.protestantse-kerk-mechelen-noord.be

Facebook: www.facebook.com/VPKBMechelenNoord

Kerkgebouwen Keizerstraat 26-28

Secretariaat: 2800 Mechelen

Predikant: ds. J.H. Brouwer
Mechelsveldstraat 46

2800 Mechelen ☎ 015/20.51.54

**EREDIENST: IEDERE ZONDAG AANVANG: 10.00 u.,
MET KINDERNEVENDIENST EN BABY-OPVANG**

Rekening: *IBAN:* **BE41 0000 1657 8310**, *BIC:* **BPOTBEB1** t.n.v.
Protestants Evangelische Parochie

Rekening: *IBAN:* **BE97 7512 0773 6149**, *BIC:* **AXABBE22** t.n.v.
Diaconie Keizerstraat

*Alle artikelen verschijnen onder persoonlijke verantwoordelijkheid van de
inzender/ ondertekenaar. Plaatsing houdt geen impliciete instemming in van de
redactie of de kerkenraad.*

De Maaltijd des Heren.

De term 'de Maaltijd des Heren' is in de kerk in het algemeen gereserveerd voor de liturgische gedachtenisviering van de dood en de opstanding van Christus onder de tekenen van brood en wijn. Maar eigenlijk is het een begrip, dat een ruimere lading kan dekken. In het Oude Testament is er immers al sprake van, dat de oudsten van Israël uitgenodigd worden om aan een maaltijd met de God van Israël deel te nemen - en je krijgt zelfs de indruk dat ze daarbij Hemzelf te zien krijgen zonder dat dat hun het leven kost (Exodus 24:9-11).

In het Nieuwe Testament functioneert dan het beeld van de grote Maaltijd in de eerste plaats als een teken in de gelijkenissen van het Koninkrijk (Mt 22, Lk 14:15vv). De gastvrijheid van God wordt ermee aangeduid, letterlijk iedereen is welkom.

Maar als Jezus het laatste avondmaal met Zijn leerlingen instelt als een sacrament, een teken-handeling, waarin het heil van God zichtbaar wordt als het Woord tot klinken komt (de verkondiging is onmisbaar, omdat een teken nu eenmaal moet worden uitgelegd), dan is dat het begin van een lange traditie van communie-vieringen in de christelijke kerken. *Communio*, gemeenschap betekent dat. Gemeenschap met de Heer, maar toch ook met elkaar. Zo is het soms in de eerste gemeenten niet goed te onderscheiden, waar het liefdemaal (agapè-viering) ophoudt en het sacrament begint. Bijvoorbeeld in de beroemde tekst van 1 Korintiërs 11, waar vers 21 lijkt te slaan op het gebrek aan aandacht en zorg voor de mede-gelovigen (*gemeenschap met elkaar*), maar vanaf vers 23 onmiskenbaar de inzettingswoorden van het Avondmaal volgen (*gemeenschap met de Heer*).

Ook voor ons mag de Avondmaalsviering iets zijn, dat onze gemeenschap met de Heer onderstreept en onze onderlinge band versterkt. Een voorrecht en een vreugde om dat samen te mogen vieren. Maar laten we ons niets wijsmaken: niet alleen het Avondmaal dat we op 3 september hopen te vieren, is een maaltijd des Heren. Ook de broodmaaltijd die we een week later in het kader van de startzondag samen gebruiken, is een maal dat ons met elkaar verbindt en tevens een teken van ons geloof in de Opgestane. Ook dat mag dan een 'maaltijd des Heren' heten.

Zo kan elke maaltijd die in dankbaar geloof wordt gegeten, verwijzen naar Gods komend Koninkrijk, waar we mogen delen in Zijn overvloed, en een teken worden van het grote Bruiloftsmaal van het Lam, waarheen we ons onderweg mogen weten.

JHB

Kerkraad

De zomermaanden juli en augustus zijn voorbij, we starten met goede moed de maand september waar alles weer op gang komt. Voor de ene was het een te koude en te natte zomer en voor de ander een te hete en te droge zomer. In delen van de wereld overvloedige regen met overstromingen en aardverschuivingen tot gevolg en in andere delen te hoge temperaturen en droogte met ondraaglijke hitte en natuurbranden tot gevolg. Dit is de tijd waarin we leven door God ons in genade gegeven.

Voor de maanden juli en augustus gingen alle kerkdiensten door in onze kerk. Tijdens de verlofperiode van onze predikant van 9 juli tot en met 30 juli mochten we rekenen op meerdere gastpredikanten, waar we hen zeer dankbaar voor zijn ! Dit waren, dhr. Willem Kolpa – ds. Jan Van Hees – ds. Ina Koeman en dhr. Frank Pouliart. Op zondag 13 augustus hadden we als gastpredikant ds. Eddy Van der Borght en op zondag 27 augustus Mevr. Kelly Keasberry.

De kerkdiensten in september starten we de eerste zondag 3/09 met het H. Avondmaal en zondag 10/09 met de Startzondag, na de kerkdienst nemen we dan gezamenlijk een broodmaaltijd, we zorgen dan voor de nodige broodjes en beleg. Hierover leest u meer in dit kerkblad. Laten we hier met zijn allen aan deelnemen en genieten van het samen zijn. Op zondag 17/09 hebben we een gastpredikant, dhr. L. Nijs.

De kerkraad had voor de zomer nog een vergadering op dinsdag 6 juni, waarvan verslag in ons vorig kerkblad. De volgende vergadering houden we op dinsdag 5 september om 20 uur in de kerkzaal. Heeft u suggesties of iets te melden of een vraag, laat ons dit weten via telefoon – mail of mondeling.

Georges

Samenstelling kerkraad

Predikant:	ds J. Brouwer	015 - 20 51 54
Ouderlingen:	Georgette Saliba	015 - 41 31 85
	Geert Van Cammeren	015 - 31 97 64
	Rita van Nierop	0031 6 25 38 83 63
Diaken:	Georges Vandensavel	015 - 61 02 03 / 0476-93 99 18

Verjaardagen

01 september	Ihsan Dirlik
01 september	Younan Younan
03 september	Maarten Dirlik
08 september	Matheus Younan
09 september	Paul De Smet
19 september	Gerrit Brouwer
21 september	Eddy Van der Borght
25 september	Sara Van Cammeren
25 september	Nele Van Cammeren
29 september	Birgit Christensen e. Jans
28 september	Alisa Konevina e. Ingels

We wensen al deze jarigen een fijne verjaardag, maar bovenal Gods rijke zegen toe !

Agenda

05 sep	Kerkraad, 20u Kerkzaal
18 sep	Bijbelavond, 20u Kerkzaal
28 sep	Bijbelmiddag, 14u30 Kerkzaal

Liedboek

In ons liedboek, zingen en bidden in huis en kerk, staan mooie liederen, maar ook mooie vertellingen en gedichten. Misschien heb je er al enkele gelezen. Bij elke uitgave van ons kerkblad tracht ik een vertelling of gedicht te brengen.

Op bladzijde 1448 staat het volgende, toegeschreven aan Reinhold Niebuhr:

*God, geef me
kalmte om te aanvaarden
wat ik niet kan veranderen;
moed om te veranderen
wat ik kan veranderen;
wijsheid om tussen deze twee
onderscheid te maken.*

Uitgekozen door Georges

Erediensten

Alle diensten gaan door in het kerkgebouw aan de Keizerstraat 26, aanvang telkens om 10.00 uur, tenzij anders vermeld.

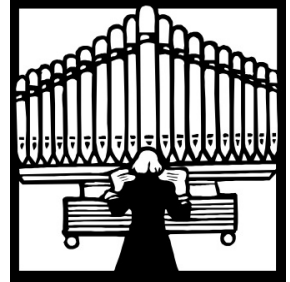
zondag 03 september   organist: P. Oerlemans
ds J.H. Brouwer   2° collecte: Zending
H. Avondmaal

zondag 10 september   organist: E. Poncin
ds J.H. Brouwer   2° collecte: Diaconie
Startzondag met broodmaaltijd - allen welkom!

zondag 17 september   organist: Th. de Jongh
dhr. L. Nijs   2° collecte: Kerkblad

zondag 24 september   organist: M. Faure
ds J.H. Brouwer   2° collecte: Synodale Kas

zondag 01 oktober   organist: P. Oerlemans
ds J.H. Brouwer   2° collecte: Kirinda

Startzondag

Op zondag 10 september staan we er samen bij stil dat alle kerkelijke activiteiten na de zomer weer beginnen. Traditiegetrouw doen we dat door middel van een gezamenlijke maaltijd, na afloop van de kerkdienst. U bent daar allemaal van harte welkom!

Een Psalm van de Messias

“... nu mijn zonden mij achtervolgen”
Psalm 40: 13 (NBV21)

Maarten Luther zei eens dat wij in de Psalmen Gods heiligen in het hart kijken.¹ Het hele innerlijke leven van de kinderen van God wordt in de Psalmen weerspiegeld, tot bemoediging en troost van de gemeente. In de Psalmen komen we de blijdschap van het leven in de omgang met

---

¹ H. Selderhuis (red.), *Luther Verzameld* (dl. 2), “Voorwoord bij de Psalmen (1524/1528)”, 2016, Uitgeverij Kok, p. 719.

God tegen. Zou dat ons niet vervullen met een heilige jaloezie, en ons aanvuren om te belijden: de vreugde die de HEER geeft is onze kracht (Nehemia 8:10)? Maar we lezen in de Psalmen ook over ellende, over lijden, geestelijke depressie, aanvechting en schuld. De Psalmen troosten ons op deze plekken met het besef dat Gods kinderen niet immuun voor zijn voor duisternis.

Psalm 40 is een Psalm van David. Het is een lied waarin David verwonderd terugkijkt op zijn redding (vs 2, 3), en zijn verlangen uitspreekt om de HEER te dienen (vs 9) en van Zijn goedheid en trouw te getuigen (vs 11, 12). Maar dan, midden in deze Psalm volgt ook een schuldbelijdenis. David moet erkennen dat zijn zonden hem achtervolgen (vs 13). Ondanks het feit dat hij zich gered mag weten, moet hij nog steeds onder ogen zien dat hij een zondig man is. Dietrich Bonhoeffer categoriseert Psalm 40 daarom als een Psalm die over schuld gaat.² Ook deze schuldbelijdenis is geschreven tot vertroosting van Gods gemeente. Want kennelijk ontsnappen ook de grootste heiligen niet aan de pijn van de zonde.

Maar Psalm 40 is niet zomaar een Psalm van David. Het is ook een Psalm van de grote David, onze Heere Jezus Christus. Want in de Psalmen ziet David door de Heilige Geest vooruit op de Messias Die komen zal, de "Zone Davids" (Lukas 18:38). In diepere zin is Psalm 40 ook een lied van de Christus. De Statenvertaling van de Bijbel uit 1637 maakt dit heel duidelijk door boven Psalm 40 een kopje toe te voegen: "Profetie van den Messias". Ook worden in de Statenvertaling hoofdletters gebruikt zodat duidelijk wordt dat het de Heere Christus is die spreekt.³ Zo wordt vers 9 als volgt weergegeven: "Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands". De hoofdletter bij "Mijn(s)" geeft aan dat de Psalm in de diepste zin de belijdenis van de Heere Jezus is.

---

² D. Bonhoeffer, *Verborgene Omgang*, 2015 (3^e druk), Uitgeverij Kok, p. 145.

³ Minstens is dat zo in de recente edities van de Statenvertaling zoals die worden uitgegeven door de Gereformeerde Bijbelstichting. De eerste drukken van de Statenvertaling waren daarentegen bijzonder spaarzaam op hoofdletters, en alleen Gods Naam zelf kreeg een hoofdletter. Voornaamwoorden die naar God verwijzen, hadden in de eerste drukken geen "eerbiedskapitaal". De hoofdletters werden pas in latere drukken toegevoegd. De Herziene Statenvertaling volgt het liberalere hoofdlettergebruik van de recente edities van de Statenvertaling.

De Statenvertaling is wat het hoofdlettergebruik in Psalm 40 betreft echter niet zo consistent. De schuldbelijdenis van vers 13 wordt namelijk zonder hoofdletters weergegeven, alsof David het hier weer overneemt van Christus. De redenering is dat Christus zonder zonden is, en dus geen zonden kan belijden.⁴ Maar misschien wordt hier toch iets essentieels uit het oog verloren. De Schrift leert ons namelijk dat de Heere Jezus voor ons tot zonde is gemaakt (2 Korintiërs 5:21). De Heere Jezus is eengemaakt met onze zonde, hoewel er in Hem geen zonde was. Hij heeft onze zonde in Zich genomen, al onze schuld en zonden op Zich geladen, en de straf ervoor ondergaan. Als de Heere Zich dermate heeft vereenzelvigd met onze zonde dat de Bijbel zegt dat Hij zonde is geworden, zou Hij dan niet onze zonden belijden als waren het Zijn zonden?

Ik denk dat hier de diepste betekenis van vers 13 ligt. De Heere Jezus belijdt in dit vers onze schuld, en dat plaatsvervangend, in onze plaats. Hij heeft onze zonden op Zich genomen, en Zijn zondeloosheid aan elke gelovige gegeven, waardoor wij smetteloos voor God staan. Hij heeft in onze plaats berouw over onze zonden, en Hij draagt in onze plaats ook de straf voor onze zonden. Hij verklaart Zich volledig solidair met de zondaar. Daarom wil Hij ook belijden: "Mijn zonden", met hoofdletter. Alsof Hij ze Zelf heeft begaan, terwijl Hij volledig zonder zonde is (2 Korintiërs 5:21). Zo diep gaat de vernedering en liefde van de Heere Jezus voor ons. Hij wil volledig verantwoordelijk worden gesteld voor uw en mijn schuld.

Deze plaatsvervangende schuldbelijdenis heeft Hem alles gekost. De Psalm spreekt er ook van, leest u vers 13 er maar in zijn geheel op na. Maar de Zoon van God vertrouwdde in dit alles op de Vader, zoals staat in vers 12: "uw liefde en trouw zullen mij steeds bewaren." En zo is het ook met iedereen die in Hem gelooft. Wie met de Heere Jezus verenigd is in het geloof, mag zich samen met de Zoon verzekerd weten van de liefde en trouw van de Vader. Door alle zonde en schuld heen zal Hij ons bewaren, tot in het eeuwige leven, waar geen enkele duisternis meer zal zijn.

Willem-Jan Ingels

---

⁴ Zie kanttekening Statenvertaling bij Psalm 40:13.

De joodse wortels van Jezus

*Illustratie:
Roel Ottow*

Jezus was een Jood, maar in de kerk hebben we van Hem een christelijke, kerkelijke Jezus gemaakt. Die is tenminste inpasbaar en hanteerbaar. We hebben Jezus naar ons eigen beeld herschapen. En dan verbleekt het Jood-zijn van Jezus zomaar, onopvallend.

Neem het Credo, de Apostolische Geloofsbelijdenis. Die begint met 'Ik geloof in God, de Vader, de almachtige Schepper van hemel en aarde.' Je kunt er wel 'de God van Israël' in lezen, maar zo wordt Hij niet genoemd. Terwijl Jezus het toch over die God van Israël wil hebben. Het gaat in het Nieuwe Testament wel over Jezus, maar niet om Hem. De bedoeling is dat we gericht zijn op God.

Wanneer ben je een Jood?

We gaan even terug: Jezus was een Jood. Wanneer ben je dat? Tegenwoordig gelden daar andere regels voor dan vroeger. Nu ben je sowieso een Jood als je uit een halachisch Joodse moeder bent geboren. Halachisch betekent: volgens alle wettelijke regels die daartoe doen. De afkomst van de vader is in dit opzicht veel minder belangrijk.

Je kunt ook joods worden, maar dat is een lange weg. Je moet dan een zogeheten gioer-procedure door, en daar ben je wel een paar jaar zoet mee. De procedure loopt via het opperrabbinaat, en de Joodse rechtbank, de bet dien, wil het naadje van de kous weten. Het liberale jodendom geeft hier meer ruimte dan het orthodoxe jodendom, maar je krijgt bij overgang hoe dan ook met de bet dien te maken.

Vader-Jood of moeder-Jood

Jezus was een Jood omdat zijn vader Jood was. Er is in de loop der tijd dus een en ander veranderd. De Hebreeuwse Bijbel, die we in dit kader vaak Tenach noemen, kent de patriarchale lijn. Zo gaat het Jood-zijn over van geslacht tot geslacht. In de na-Bijbelse tijd is dat een matriarchale lijn geworden. Daarvoor zijn verschillende redenen. Bij de matriarchale lijn weet je zeker wie de moeder van een kind is. Maar het belangrijkste aanknopingspunt vinden we in de Tenach zelf: het verbond van God is met Abraham en Sara beiden. De aartsmoeder is niet tweederangs. Dat geldt ook voor Rebekka en Lea. Het gaat om hun kinderen. Het jodendom heeft dus naast een religieuze ook een etnische component.

Volgens de evangeliën

Jezus was een Jood, want dat lezen we in de evangeliën. Maar zo simpel ligt die verklaring niet. Allereerst heeft de kerk zelf besloten welke evangeliën leidend zijn, dus welke tot de canon horen. Er is nog een rijtje andere evangeliën dan 'de grote vier'. Maar ook is het zo dat de vier evangeliën zoals die in het Nieuwe Testament terecht zijn gekomen enorm verschillen. Ze hebben elk hun eigen uitgangspunt en hun eigen theologie, en zijn geschreven met eigen ideeën over Jezus in het achterhoofd.

Lucas vertelt nog dat hij grondig onderzoek heeft gedaan naar wat er allemaal rond Jezus is gebeurd, maar Johannes trekt zich niets aan van 'de historische Jezus'. Je hebt aan Johannes dus niet zoveel als het erom gaat 'de Jezus van vlees en bloed' te reproduceren. Zijn evangelie is één lang theologisch ingestoken verhaal. Het is nauwelijks te doen om de theologie en de historie van elkaar te scheiden. Maar we doen wel of het zomaar kan. Verder kun je op allerlei plekken lezen dat Jezus 33 jaar is geworden. Maar niet in het evangelie van Lucas, waar vermeld wordt dat Jezus' optreden begon toen hij 30 was. De drie jaren daarna zijn alleen met wat kunst-en-vliegwerk te reconstrueren.

Maar hoe dan ook: de Jezus van vlees en bloed heeft op aarde rondgelopen. Van wat Hij heeft gezegd is een selectie in het Nieuwe Testament gekomen. Dat weten we wél zeker.

Jezus stond in de Joodse traditie

Jezus' optreden is verklaarbaar vanuit de Joodse traditie waarin Hij stond. Hij werd gedoopt, volgens Lucas samen met een aantal anderen.

Een heel ander ritueel dan de doop in de kerk: de Joodse doop is een doop in de mikwa, een ritueel bad. Dat is weliswaar met water gevuld, maar het gaat om een spirituele reiniging. Jezus dompelt zich onder in de Jordaan. Hij neemt de prediking van Johannes de Doper over: 'Kom tot inkeer, want het Koninkrijk van de hemel is nabij.' Jezus stond in een traditie die we apocalyptisch noemen, met andere woorden: gericht op de voleinding van hemel en aarde. Je vindt het ook in het boek Openbaring. Jezus verwachtte dus een spoedige doorbraak van het Koninkrijk van God.

'Ontjoodsen'

Halverwege de vorige eeuw hebben we bij de Dode Zee allerlei teksten gevonden uit de tijd van Jezus, waarvan een groot aantal met deze apocalyptische gedachte. Maar die verwachting van de eindtijd is in de loop der eeuwen verdwenen. Joden zetten wel op Pesach een extra stoel neer, voor Elia, mocht hij komen, maar dat is meer ritueel dan verwachte realiteit. In de Nederlandse geloofsbelijdenis staat wel: 'Daarom verwachten wij die grote dag met een groot verlangen, om ten volle te genieten de beloften van God, in Jezus Christus, onzen Heer', maar die belijdenis dragen we niet direct uit. Daarmee halen we de basis onder de prediking van Jezus weg en 'ontjoodsen' we zijn woorden en zetten ze in een christelijke context. En zo zijn Jezus' woorden ook losgemaakt van de Hebreeuwse Bijbel. Het Oude Testament is daarmee een 'Woord vooraf' bij het Nieuwe Testament geworden. En de mensen die erin rondlopen een voorafspiegeling van Christus. Aan de ene kant wordt de Hebreeuwse Bijbel ontjoodst, aan de andere kant 'verchristelijkt'. Degenen die daarin een rol spelen, hebben een christelijk jasje aan en een evangelisch kleurtje op de wangen.

Het kan verkeren.

Auteur: Dr. Piet van Midden - Emeritus predikant en docent Hebreeuws aan de Universiteit van Tilburg

Bron: Website Protestantse Kerk Nederland

Vrijwillige bijdrage 3/2023

Zoals u weet bestaat er al sinds vele jaren een enveloppensysteem om op gezette tijden uw bijdragen als gemeenteleden op te halen. Het blijft mogelijk daaraan deel te nemen - we proberen u dan in de week van 17 september een bezoekje te brengen.

Inmiddels wordt er steeds meer voor gekozen om met een zekere regelmaat per bank een overschrijving te doen. Ook dat stellen we bijzonder op prijs.

Als u nog niet de gewoonte hebt om bij te dragen in de kosten die verbonden zijn aan de instandhouding van de protestantse eredienst in Mechelen, mogen we u dan vragen om te overwegen een gift te doen door een (gevulde) enveloppe in de collecte te doen of door eenmalig of periodiek een overschrijving te doen op de bankrekening van onze kerk, BE41 0000 1657 8310 t.n.v. Protestants Evangelische Parochie.

Scheppingsperiode 2023: 1 september t/m 4 oktober

In de scheppingsperiode van 2023 legt Ecoverk de focus op 'alles wat ademt en leeft' en de VPKB /Werkgroep Kerk in de Samenleving, sluit daarbij aan. De rijke biodiversiteit van onze wereld die helaas sterk bedreigd is door toedoen van de mens. Als we de gezondheid van onze planeet blijven ondergraven en het web van het leven vernietigen, is er ook geen toekomst meer voor de mens. We vragen dit jaar extra aandacht voor biodiversiteit, maar vergeten niet dat alles met alles is

verbonden. Want de natuur is geen aparte sector. Natuurbescherming volstaat niet als we niet het hele groei- en consumptiemodel dat de aarde opsoupeert, omgooien. Hoe en wat we consumeren, onze economie en levensstijl. Als we verder het web van het leven vernietigen, is er ook geen toekomst meer voor de mens. En opnieuw zijn het de armsten die als eersten het gelag betalen van de stervende ecosystemen en de ineenstorting van de soortenrijkdom op aarde. Een " integrale ecologie" zet ons op het pad naar een gezonde, leefbare aarde, met overvloedig leven en toekomst voor al wat leeft, onszelf inbegrepen. In je huis, straat, stad, school en kerk kun je aan de slag gaan. Bezinnend en praktisch, in de tuin, in je omgeving, in je dagelijkse keuzes en de organisatie van je vereniging.

"Al wat Gij geeft, alles wat ademt en leeft, wil U eren"

Bovenstaande regel is een korte samenvatting van een oud inzicht, dat we in de bijbel en met name in de psalmen, terugvinden: alles wat bestaat is een geschenk van God, en samen met alle andere levende wezens vormen wij mensen een koor dat de lof zingt van de Schepper. In diezelfde traditie dichtte Franciscus van Assisi met zijn Zonnelied het loflied van alle schepselen. Alle wezens *"die door onzichtbare banden verbonden zijn en een soort universele familie vormen, een schitterende gemeenschap die ons aanzet tot een heilig, teder en nederig respect."* (LS89) Dat de mens intussen verantwoordelijk is voor het verdwijnen van duizenden soorten planten en dieren, is onvergeeflijk: "Door ons kunnen duizenden soorten God niet meer loven en kunnen ze ook niet meer hun boodschap aan ons doorgeven. Dat recht hebben we niet." (LS33)

Het verlies aan biodiversiteit is één van de grote crisisthema's van onze tijd, samen met de klimaatverandering. Het VN-biodiversiteitsrapport van 2019 is al even alarmerend als de klimaatrapporten. Het stelt dat we ' de fundamenteën aan het aantasten zijn van onze economieën, ons levensonderhoud, de voedselveiligheid, onze gezondheid en levenskwaliteit in de hele wereld." Van de acht miljoen dier- en plantensoorten op aarde, zijn er de komende decennia zowat een miljoen met uitsterven bedreigd. Het besluit is duidelijk: "Alleen een fundamentele verandering, wereldwijd en in alle geledingen van de maatschappij, kan nog tot een ommekeer leiden."

Het biodiversiteitsrapport moest helpen om een nieuw biodiversiteitsakkoord af te spreken, met een strategisch plan tot 2030 en een lange termijnplan tot 2050. Het zou de biodiversiteits-tegenhanger worden van de 1,5°C-doelstelling van het

klimaatakkoord van Parijs. Met een grote druk vanuit de samenleving en de kerken leverde de top van 2022 in Montreal uiteindelijk een historisch akkoord op: de afspraak om het verlies aan biodiversiteit tegen 2030 te stoppen en om wereldwijd ten minste 30% van het land, zoet water en de oceaan te beschermen. Daarbij wordt ook de belangrijke rol van inheemse volkeren erkend. Intussen werkt ook de EU aan juridisch bindende doelstellingen voor het herstel van ecosystemen en de biodiversiteit en stemde het EU-parlement unaniem het wetsvoorstel om ecocide op te nemen in de Europese wetgeving. De Belgische biodiversiteitscoalitie neemt deze thema's op in acties naar het Belgisch beleid.

“Het menselijk bestaan is gebaseerd op drie fundamentele en nauw met elkaar verbonden relaties: de relatie met God, met de naaste en met de aarde.” (LS 66)

De herontdekking van die 'derde relatie' in onze joods-christelijke traditie is tekenend voor onze tijd. Onze relatie met de aarde was sinds de moderniteit grotendeels verdwenen, uit ons kerkelijk leven én uit onze samenleving. In feite waren we al 250 jaar opgevoed met het idee dat we de aarde moesten onderwerpen en de natuur naar onze hand zetten.

Die 'ontheiliging' en instrumentalisering van de natuur vond plaats in een periode waarin ongeremde groei de maatstaf werd voor de economie en de mens de maatstaf van alle dingen. Vandaag beseffen we dat we fout zaten. Ons eigen overleven is bedreigd, nu we de gezondheid van de planeet en de ecosystemen met haar rijke biodiversiteit in gevaar hebben gebracht.

Tegelijk groeit het besef dat we niet boven of buiten de natuur staan, maar er deel van uitmaken. Alles is met elkaar verbonden. De onderlinge afhankelijkheid van levende wezens voor elkaars voortbestaan, geldt ook voor ons, mensen. We zijn toe aan een dringend herstel van onze relatie met de aarde en de levende wezens. Dat maakt deel uit van de 'ecologische bekering' .

Gezonde ecosystemen en een rijke biodiversiteit zijn voorwaarden voor het menselijk (over)leven. Bossen en graslanden zijn belangrijk voor de kringloop van het water en de regulering van het klimaat. En er is ook de productie van zuurstof, de waterzuivering, de bestuiving van gewassen door insecten, de teelt van medicijnen, vezels en voedsel. Voor de klimaatbestendige duurzame voedselproductie van morgen kunnen we ons als mensheid geen verlies aan biodiversiteit veroorloven. Om ons te wapenen tegen de gevolgen van klimaatverandering hebben we nood aan alle 7000

voedselproducerende bomen en planten die we als mensheid kennen én aan de kennis van de boeren en de inheemse volkeren over deze gewassen en hun gebruik. We hebben beide in het verleden echter grondig verwaarloosd. 95% van ons voedsel komt van slechts dertig gewassen. En slechts tien ervan bezorgen ons driekwart van onze eiwit- en energie-inname. In combinatie met de klimaatverandering maakt dit ons wereldvoedselsysteem zeer kwetsbaar, zeker waar lokale voedselgewassen onder druk staan en moeten wijken voor exportgewassen voor menselijke voeding en veevoeder. Gelukkig zien we stilaan een herwaardering van de oude bio diverse rijkdom en zijn de landbouwmethoden die samenwerken met de natuur in plaats van die te bestrijden, aan een opmars bezig, zowel in de landen van het Zuiden als bij ons.

Net zoals voor de klimaatcrisis, zijn de internationale kerkelijke netwerken stevig geëngageerd, zowel op het terrein als in het formuleren van beleidsvoorstellen. De acties zijn erop gericht, de ecosystemen en de biodiversiteit te beschermen, en daarbij ook de rechten van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen te respecteren. Daarbij is er steeds veel aandacht voor de rechten van inheemse volkeren, die traditioneel de bewoners en beheerders zijn van de gebieden met de grootste biodiversiteit, maar die tot op vandaag slachtoffer zijn van onteigening, verdrijving en vernietiging van hun woon- en leefgebieden. In de aanloop naar COP15 werden die inspanningen nog opgedreven, en dat leidde tot enkele belangrijke initiatieven van de internationale kerkelijke netwerken. Wereldleiders worden opgeroepen om "een halt toe te roepen aan de verdere ineenstorting van de biodiversiteit, ons door God gegeven 'netwerk van het leven'".

VPKB/Werkgroep Kerk in de Samenleving (Met dank aan Ecokerk:
www.ecokerk.be)

Contact via de secretaris Rob van Drimmelen:
email: robvandrimmelen4@gmail.com

Ontleend aan: <https://nl.protestant.link/6942-2/>

Het Laatste Avondmaal

